

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 20. De mittendis Sociis deliberatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Catholici imperata facturos. Interim Didacus Torres Provincialis Horatium Bechium & Martinum Arandam, linguæ petitos, è regni metropoli, ubi constiterat, ad Conceptionis urbem Ludovico Valdiviæ miserat; eorum operâ ad hostes conciliandos pro opportunitate usuro.

FINITIMIS conciliatis, lubuit eorum animos tentare, qui terræ interiora habitant. Chileni rebelles in varias distracti factiones, tot duces habent, quot regiones: ad quos Alfonso Ribera Prætor & Ludovicus Valdivia nuncios mittentes, à plerisque pacis responsa recipiebant. Inter hos, qui se pacis conditionibus non inclinabant, dolum subesse arbitantes, præcipui erant Ainavilla & Aganamón, necnon Utablame, maximarum factionum duces. Hic Liecuræis, illi Purenis imperitabant. Aganamón tamen, datâ utrimque fide, cum Valdivia, Bechio & Aranda collocutus, visis Regis Catholici diplomatibus, ita permotus est, ut ad reliquæ gentis conciliandos animos ultrò ad remota popularium suorum oppida se contulerit: apud quos dum seriò pacis negotium urget, occasione absentia Hispana mulier, captiva Aganamónis pellex, cum duabus prolibus, & Barbarâ duæ ejusdem etiam concubinæ, suo utentes jure, ad Hispanorum castrum confugientes, magnos motus excitaverunt. Nam ubi Barbaro fuga pellicum suarum innotuit, & frustra eas, quòd Christianæ essent, ab Hispanis reposceret, negantibus Sociis id fieri posse, dissimulato furore, nihilominus in pacis negotio in speciem persistens, vindictam dolosè machinabatur. Interim dum hæc cum Purenis geruntur, Ludovicus Valdivia Utablamæ Liecuræorum duci filium, apud Hispanos dudum captivum, libertate donatum dono misit, rogans ut secum & cum Prætoris Regio vellet colloqui. Beneficium æstimavit Barbarus, venitque cum sexaginta factionis suæ Casiquis ad castrum Paicavim, ubi eos prætolabatur regni Prætor, & Valdivia cum Sociis. Præcedebant quindecim gentis Sacerdotes in talari veste ramum cinnami manu, & capite pileos algâ marinâ, pro suo more in signum pacis, redimitos gestantes. Simul ac Barbati ad Hispanorum arces venire, sic ex abrupto Utablame, septuaginta annorum senex, Ludovicum Valdiviam in limine obvium breviter alloquutus fertur. *Non, inquit, armorum pavor, aut Hispanorum vires, ad paciscendum me adigunt, qui ab incunte ætate militia Præfectus, sex-decim omnino Chileni regni Prætores sibi invicem subsequentes, jam inde ab Villagrano, non tantum fatigavi, sed etiam insignibus cladibus affeci. Sed tuum me beneficium, ò Pater magne, restituto filio, & Regis Catholici clementia, ultrò bonas condiciones offerentis, ad pacem erabit.* Hæc ferocienti, quàm urbano similior cum dixisset, ad Prætoris introducit. Prætor, ne ostentatione virium exacerbaret Barbaros, in adventu Utablamæ vetuit tormenta explodi, & sede æquans se Barbaro, postulat quibus conditionibus vellet pacem fieri: eum respondisset, placere sibi eas, quas Valdivia scriptas à Rege attulerat, dummodò Sancti Hieronymi castrum, quod in finibus Hispani construxerant, destrueretur, & Aganamóni duæ saltem fugitivæ restituerentur, Societasque suarum animarum curam susciperet: illicò Prætor per interpretem pronunciari jubet, placere etiam sibi, postquam cæteræ factiones in pacis condiciones consensissent, S. Hieronymi castrum destrui; Aganamóni filiam Ethnicam restitui posse, pellices & filiam Christianas reddi non posse. Denique cum Valdivia asseverasset, se Sociosque omnes totius gentis saluti lubentissimè impensuros, Utablame, Liecuræorum & Purenorum, quorum nuncii aderant, nomine, ramum cinnami in signum pacis Prætori offert, vicissimque alterum à Prætoris & pretiosa dona recipit. Sic inter mutuos amplexus & acclamationes solemni formâ, ipso Conceptionis Virginis MARIÆ die, in arce Paicavi, adnente Ludovico Valdiviâ, pax Liecuræos inter & Hispanos promulgata est.

PACE Sancita, Utablame volebat JESU Socios ad interiora regni statim secum pergere, ut reliquas rebellium factiones iisdem conditionibus Regi Catholico conciliarent. Sed clam in secreto confesso præclarè ab nostris disceptatum est, num id conducibile foret. Dissuasores exaggerabant Barbarorum ferocitatem, &

P

ipsum

CAPUT

XIX.

Ludovicus Valdivia interiori populos cum Prætoris pacificat.

Rebellium duces.

Aganamón colloquitur.

Ejus pellices fugiunt.

Utablame de pacis conditionibus aëturis venit.

Utablama superbia.

Alfonsi Ribera Prætoris modestia.

Pacis conditiones.

Pax conclusa.

CAPUT

XX.

De mittendis Sociis deliberatur.

Dissuasorum rationes.

ipſius Utablamæ pertinax in Hiſpanos odium, adedò notabile, ut medio fermè ſæculo de uxorum & filiorum ſuorum captivorum redemptione, cum noſtris ducibus agere noluerit, ne commercium cum Hiſpanis quoquo modo habere videretur. Addebant, præcipitatione ſpem optimam corrupti poſſe. Non ſtatim fidentum Barbaris, ſed fidem eorum tempore probandam. Aganamoni negotium nondum maturum eſſe. Nondum finitimos omnes paci aſſenſiſſe. Cataiaianorum aliquot, poſt Valdiviæ colloquium, ad interiores populos confuſiſſe, ſparſiſſe que ſamam, quod dolosè Hiſpani paci vellent. Denique, in tantâ Sociorum Jeſu paucitate, è Republicâ bono non videri, ſi viri ſelectiſſimi tanto diſcrimini exponerentur. Contrâ, Valdivia, acerrimus pacis conciliator, quamvis periculum eſſe non diſſiteretur, Socios ſtatim mittendos arbitrabatur, aiens, ad Cataiaianorum conſeſſum ſe ſine comitatu & damno iviſſe. Utablamem ultrò ſine armis ad armatum colloquium veniſſe, beneficium manumiſſi filii æſtimariſſe, pacem cum ſuæ factionis primoribus palam jurâſſe, Societatem Jeſu petiſſe, ſecuriſſe que ſpondiſſe; ſi nimiâ ſcrupuloſitate pericula rerum humanarum perpendantur, nuſquam heroïcis facinoribus locum fore. Id demum Jeſuiticum eſſe, diſcriminibus caput offerre, dum ſalus hominum, aut inſignis Dei gloria ageretur. Nobiliſſimas matronas & puellas dudum captivas, in media Barbarie, ſupplices Societati tendere manus, ut erepta turpiſſimorum mortalium libidini, reſtituantur patriæ, maritis, parentibus, & avitæ Religionis templis. Barbaris confidentiam oſtentandam eſſe, ne ipſi etiam diſſidere incipientes corruptant optima principia. Ad eos ſe, ut nuper ad Cataiaianos, lubenter iturum, ni officii ſui negotiis deſtineretur. Denique à Didaco Torres Arandam & Bechium, nuper ad ſe miſſos, ut in rebellium fines delati Regem Catholicum inſigni aliquo beneficio demererentur, & Evangelii viam aut ſermone, aut fuſo ſanguine ſternerent. Hæc Valdivia, cui Prætor, laudatâ Societate, quòd tanto periculo ſe obiectum irer, aſſenſit.

Valdivia
contra diſſe-
rit.

Valdivia
aſſenſit Præ-
tor.

CAPUT

XXI.

Martinus Aranda, Horatius Bechius & Didacus Montalvanus maſtatur.

Valdivia Sociis valedicit.

Et Prætor.

Socii à Licouram recipiuntur.

Ab Aganamone occiduntur.

TUSO

XXII.

Martinus Aranda vit.

DECRETA miſſione, dici vix poteſt, quantis lætitiis exilierint Horatius Bechius & Martinus Aranda, tantâ fortis compotes: quare ille, litteris ad Didacum Torres miſſis, immenſas gratias dedit, quòd ſe poſſimum tantæ rei exhibuiſſet. Dum ambo è regni metropoli abirent Sociis valedicentes, ſe ampliùs invicem non reviſuros, prælagiendo, diſertis verbis aſſeruere. Nonâ Decembris, peracto Sacrificio, uterque cum Didaco Montalvanolaico, nuperrimè in Societatem aſſumpto, Utablamæ traduntur ducendi. Abeuntes Ludovicus Valdivia monuit, ut ſe egregio facinore Societati commendarent. Prætor cum cohortibus Regiis & frequenti nobilitate diu extra caſtrum honoris ergò proſequutus, non priùs rediit, quàm omnium oculis ſe ſubduxiffent. Ibant per abrupta montium & anfractus viarum, donec ad Utablamæ oppidum venirent: ibi eos ſtatim convenere è Purenis multi Caſiqui, tantâ oſtentatione benevolentiæ, ut pacis generale negotium planè conſectum putaretur. Alterâ die litteras ad Valdiviam dedere, quibus ex animi ſententia fluere omnia nupciabant, ſeque tam tutos eſſe, quàm ſi Toleti forent: & aliis litteris moncbant, miſſos jam eſſe nuncios ad ſingulas Barbarorum factiones, ut ad condiëtum generale colloquium gentis Primores convenirent; ſpemque proximam eſſe ſtimandæ pacis. Sed quinto poſtquam à Prætoris diſceſſerant die, Aganamone cum numeroſo perduellium equitatu Licouram invecus, nequicquam cum ſuis municipibus reluctante Utablamæ, occiſis aliquot Ullmenis paci ſaventibus, ferociter exprobrans pellicum ſuarum detentionem, in Socios nihil reluctantes inſolat, opprimitque. Omnibus capita primùm clavis contuſa ſunt, mox variè machæris & lanciis ſavitum in corpora. Sic glorioſi pugiles, quòd negaſſent pellices Barbaro reddi poſſe, debitam pretioſe morti coronam decimâ quartâ Decembris anno milleſimo ſexcentefimo duodecimo adepti ſunt.

MARTINUM Arandam, Villaricæ ab rebellibus deſtructæ, in Chileno regno natum, commendabat ſanguinis nobilitas, quâ proximè Ludovicum Valdiviam attingebat. Is in patria diu honorarius miles tutmæ equitum præfectus